

Idénymunka vagy közfoglalkoztatás?

Az utóbbi idők média-megjelenéseiben rendre felvetődött a közfoglalkoztatás idénymunkára gyakorolt elszívó hatása. A megszólaltatott szakértők a megoldást a közfoglalkoztatási programok és a mezőgazdasági igények összehangolásában látják, noha az érvényes jogszabályok éppen ezen elv mentén szabályozzák a kérdéses területet. Az agráriumban jelentkező munkaerőhiány valamelyest csökkenthető lenne, ha a munkaadók élnének a felkínált lehetőségekkel.

Valójában nincs ellentét a mezőgazdasági munka időszakos, szezonális, illetve a közfoglalkoztatás egész éven át tartó, folyamatos jellege között, hiszen a közfoglalkoztatási jogviszony fennállása nem zárja ki, hogy a közfoglalkoztatott – bizonyos feltételek mellett – egyéb kereső tevékenységet, pl. idénymunkát végezzen. A közfoglalkoztatott legfeljebb 120 nap időtartamú határozott idejű munkaviszonyt – ide értve az egyszerűsített foglalkoztatást (a továbbiakban: EFO) is – létesíthet, a közfoglalkoztató pedig köteles ezen időtartamra fizetés nélküli szabadságot engedélyezni. Ezen szabadság alatt a közfoglalkoztatási jogviszony nem szűnik meg, csak szünetel. Munkaviszony akkor létesíthető, ha a munkáltató nem azonos a közfoglalkoztatóval. Hangsúlyozzuk, hogy az EFO keretében dolgozó munkavállaló nem közfoglalkoztatott, bérét nem a közfoglalkoztatótól, hanem a munkáltatótól kapja, és annak mértéke megegyezik az egyszerűsített foglalkoztatásról szóló 2010. évi LXXV. törvényben meghatározott bérrel (amely magasabb a közfoglalkoztatási bérnél).

A közfoglalkoztatott a számára EFO keretében felajánlott munkát köteles elfogadni, ellenkező esetben három hónap időtartamra ki kell zárni a közfoglalkoztatásból (de az álláskeresők nyilvántartásából nem). Ennek oka, hogy a közfoglalkoztatásba csak azok kerüljenek bevonásra, akik az elsődleges munkaerőpiacon valóban nem tudnak elhelyezkedni.

Annak érdekében, hogy a mezőgazdasági idénymunkák esetében a közfoglalkoztatási programok ne vonják el a munkaerőt a mezőgazdasági termelőktől, szükségessé vált a mezőgazdasági idénymunka prognosztizálása, amely megalapozza a közfoglalkoztatási programok optimalizált létszámmal történő tervezését. A közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény (a továbbiakban: Kftv.) 2015. július 13. napjától hatályos módosítása értelmében a munkáltató minden év május 1-je és október 31-e között bejelentheti munkaerőigényét közvetlenül annak a településnek a polgármesterénél, ahol a tervezett foglalkoztatás helye található. Az előre jelzett igények alapján a járási és megyei kormányhivatalok a foglalkoztatókkal egyeztetve úgy tervezi a mezőgazdasági idénymunkák idején a közfoglalkoztatási programok létszámait, hogy a jelzett mezőgazdasági idénymunkák elvégzésére kellő számú munkaerő álljon rendelkezésre.

A Belügyminisztérium adatai alapján hiába adottak a jogszabályi feltételek, a munkáltatók tavaly alig éltek ezzel a felkínált lehetőséggel. A településvezetők részére bejelentett, EFO-ban foglalkoztatni tervezett létszám csupán alig több mint 6000 főre vonatkozott. Tizenegy megyéből egyáltalán nem érkezett bejelentés, a legmagasabb létszámokat Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében jelentették. Mindössze három megyében jelezték a foglalkoztatók, hogy egy-egy hónapban nagyobb számú, 200 főt meghaladó munkaerőre lesz szükség. Az egyszerűsített foglalkoztatás időtartama ezekben a megyékben is havonta átlagosan 3-11 nap, vagyis legfeljebb 1/3 hónapot jelentett.

Az egyszerűsített foglalkoztatási munkaerőigények jellemzően nem jutnak el a munkaügyi szervezet látókörébe. A 2016. év első 8 hónapjában egyszerűsített foglalkoztatási jogviszony keretében a foglalkoztatók által a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálathoz bejelentett új álláshelyek száma 3369 volt, ebből 217 állás irányult mezőgazdasági idénymunkára.

2016. január és augusztus¹ között a közfoglalkoztatottakat 429 esetben közvetítették a járási hivatalok egyszerűsített foglalkoztatásra, amelyből mezőgazdasági idénymunkára 237 közvetítés irányult. A 429 esetből 143 volt sikeres (33,3%), a mezőgazdasági idénymunkát tekintve pedig 121 (51,1%). Az elutasított közvetítések 55%-a a munkaadó (!) részéről történt.

Összességében elmondható, hogy az egyszerűsített foglalkoztatási igények bejelentése igen kis számban történt csak meg a foglalkoztatók részéről. Ezt annak fényében jelenthetjük ki, hogy a NAV statisztikai adatai szerint az egyszerűsített foglalkoztatásban dolgozó személyek száma a 2016. év egyes hónapjaiban 147,8 ezer (2016 január) és 283,5 ezer fő (2016. július) között alakult.

A fentieken túl a jelenlegi szabályozás több ponton is támogatja a közfoglalkoztatottak nyílt munkaerőpiacon való elhelyezkedését. Egyfelől a közfoglalkoztatottak számára is adottak az állami foglalkoztatási szerv által biztosított szolgáltatások (pl. a munkaközvetítés), másfelől munkaidő-kedvezményt kapnak abban az esetben, ha állásinterjún vesznek részt, ezzel is ösztönözve az önálló álláskeresést. A közfoglalkoztatott személy megfelelő, számára kedvező munkaalkalom esetén kiléphet a közfoglalkoztatásból és munkát vállalhat, erre számos példa van. Emellett 2016. február 1-jétől elhelyezkedési bónusz-juttatás illeti meg a közfoglalkoztatásból kilépő, elhelyezkedő személyeket.

Budapest, 2016. szeptember 1.

¹ 2016 34. hét végéig bezárólag